

Amatőr csillagászat Bicskén

Bicske a csillagászat kedvelőinek nem ismeretlen név. Nagy Károly reformkori csillagász a bicskei birtokára áldotta meg Európa legmodernebb csillagvizsgálóját az 1840-es években, amely csak a szabadságharc bukása miatt nem készülhetett el. A torony és a közelében fekvő mauzóleum a mai napig áll (bár ki tudja, meddig). Jelenleg ez az a birtok, amelynek kapcsán a kedves Olvasónak ismerős lehet a „Bicske” név. Nagy Károlyról azonban egy másik cikk fog szólni, én most a bicskei amatőr csillagász életet szeretném bemutatni.

Bicske a fővárostól 40 km-re nyugati irányban fekszik. A városban ketten vagyunk aktív amatőr csillagászok: Bajmóczy György és jómagam. Amatőrtársam már 2009 óta foglalkozik aktívan a témával. Elsősorban a Naprendszer objektumait szereti megörökíteni, mert ahogy egyik beszélgetésünk alkalmával elmondta, ő sokkal érdekesebbnek találja a folyton változó bolygókat, főleg a gázóriásokat, mint a mélyég-objektumokat, amelyek száz év múlva is ugyanúgy fognak kinézni. Ezenkívül a kettőscsillagokat is szívesen keresi fel. Én csak három éve ismerkedtem meg a csillagászzal, és csupán néhány hónapja kezdtem bele a fotózásba.

A város fényszennyezés szempontjából átlagosnak tekinthető. Kelet felől Budapest fényei még elég zavaróak, és a főtér környéke is csak bemutatásokra jó, de annak viszont tökéletesen megfelel. A központtól távolodva már jobb a helyzet, és szerencsére mindketten a város déli felében lakunk, én ráadásul a legszélén, és itt már nem ritka a 6,5 magnitúdós szabadszemes határfényesség sem!

Bicskéhez kötődik még Horvai Ferenc is, a Nagy Károly Csillagászati Közhasznú Alapítvány elnöke, aki ugyan nem bicskei, de gyakran megfordul városunkban. Ő már évek óta jár le Bicskére, Nagy Károly és a bicskei birtokát kutatni, illetve előadásokat

is tart a könyvtárban néhány havi rendszerességgel. Ferit a Polaris Csillagvizsgáló ifjúsági szakkörében ismertem meg, ahová volt alkalmam rendszeresen járni.

Az 1849-ben felépült Nagy Károly-féle bicskei csillagvizsgáló romos tornya

És akkor nézzük az elmúlt három év eseményeit, amelyek azóta történtek a városban a csillagászat terén, miután Horvai Ferenc elhívott az egyik Nagy Károlyról szóló előadására. 2013 júniusa mozgalmas hónap volt. A város legjelentősebb eseménysorozatának, a „Bicskei Napok” keretein belül egy egész délutánt betöltő programot hirdettek a reformkori csillagász egykori birtokára. Az esőre hajló idő ellenére mintegy 70–80 érdeklődő látogatott ki, akiknek megmutatták a közelmúlt új felfedezéseit is. Közben volt távcsöves bemutató, és mindenki megtekinthette a helytörténeti gyűjteményt a birtokkal kapcsolatban. Ugyanezen hónap nyolcadikán egy civil kezdeményezésű nap, a „Bicskedély” keretein belül tartott előadást Horvai Ferenc „Léteznék-

e marslakók?” címmel, a Batthyány-kasztély dísztermében. Előtte kitaláltuk, hogy milyen jó lenne elhozni a távcsövet is, és tartani egy délutáni napbemutatót. Így is lett, igaz, kicsit izgultam, mert Bicskén ez volt az első bemutatóm, de látva a kicsik és nagyok érdeklődését, azt hiszem, nagyon jól sikerült. Az őszi előadás témája pedig az űrkutatás volt, amelynek világába Boskovits Gábor vezette el a hallgatóságot a csillagászról elnevezett könyvtárban.

A következő előadás már 2014-ben volt, amely márciusi aktualitása miatt Nagy Károly és a forradalom, illetve a szabadságharc viszonyáról szólt. Megtudhattuk, hogy szabadságszerető ember volt, és a megtorlások elől külföldre kellett menekülnie. Számomra ez volt az eddigiek közül a legérdekesebb. Az eseményt az emléktábla koszorúozása, és a lassan hagyományosnak tekinthető távcsöves bemutató zárta.

Napfogyatkozás-bemutató Bicskén, a Hősök terén

Ebben az évben is megrendezésre került a „Bicskei Napok”, ráadásul a programsorozat megnyitója egyben Bajmóczy György és Czinder Gábor asztrófotósok „Csillagászat amatőr szemmel” című kiállításának megnyitója is volt. Előtte Horvai Ferenc mondott beszédet, utána pedig az érdeklődők sze-

mélyesen is kérdezhettek az amatőr csillagászoktól.

Szeptemberben egy hirtelen jött kérésnek eleget téve, táborozó gyerekeknek tartottunk egy rövid csillagtúrát egy kis távcsövezéssel az egykori csillagvizsgáló mellett. Ekkor jártam kint először éjszaka a birtokon, és furcsa volt belegondolni, hogy azon a helyen több mint másfél évszázada más is az eget kémlelte, de nem a csillagda féműszerével, mert az soha nem kerülhetett méltó helyére...

Ősszel pedig következett a Szent Mihály-napi Sokadalom. Ezen a napsütéses szombaton már három távcsövel vártuk a bicskeieket a „Csillagász sátor” alatt. Most már volt segítségünk: rajtunk, bicskeieken kívül jött Czinder Gábor Szárligetéről és Blumberger Zoltán Polaris-szakkörös is. Délután napbemutatót tartottunk, látható fényben és H- α -ban mutattuk be központi csillagunkat, este pedig a még mindig magasan lévő nyári Tejút objektumait mutattuk meg. Körülbelül 200 ember nézett a távcsöveinkbe, sokan többször is visszajöttek hozzánk.

Idén eddig egy eseményünk volt, és az mi más lehetett volna, mint a márciusi részleges napfogyatkozás. Ezúttal sajnos nem vettem részt a távcsövezésen, mert otthonról figyeltem a jelenséget, de Horvai Ferencnek és Blumberger Zoltánnak hála a bicskeiek ezúttal sem maradtak le az eseményről. Blumberger Zoltán 130-as Newtonjával, pluszban néhány darab, az utolsó pillanatban beszerzett napnéző szemüveggel mindenki megcsodálhatta, ahogy a Hold egyre nagyobb szeletet kiharap központi csillagunkból.

Amikor pedig a kedves Olvasó ezt a lapszámot a kezében tartja, már a Csillagászat Napjára szervezett bemutatónkon is túl leszünk, amennyiben az égiek is megengedik. Nos, azt hiszem, minden említésre méltó dolgot megírtam, ami csak egy ekkora kisvárosban amatőr csillagász szemmel nézve megtörténhet. Mindenkinek derült eget kívánok!

Szűcs Máttyás